

Qobustan Bölgə Təcrübə Stansiyası

Direktor: Cahangirov Atabəy Soltan oğlu

Baş mühasib: Nuriyev Müşviq Güləm oğlu

Bitki seleksiyası və toxumçuluğu şöbəsi

Şöbə müdiri: Həmidov Həmid Nurəddin oğlu

Əhmədov Baba Mirzalı oğlu-aparıcı elmi işçi

Abdulrəhimova Gülzadə Əbülhəsən oğlu-aqronom

Ömərov Həmidxan Ömür oğlu- aqronom

Dəmyə əkinçiliyi və becərilmənin idarə edilməsi şöbəsi

Şöbə müdiri: Zərbəliyev Abbas Gülağa oğlu

Yusifov Hümət Yusif oğlu-aqronom

Qobustan Bölgə Təcrübə Stansiyası “Azərbaycan Aqrar Elm Mərkəzinin və onun tabeliyindəki elmi-tədqiqat institutlarının strukturunun təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 17 aprel tarixli 109 nömrəli qərarı və Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin 30 oktyabr 2015-ci il tarixli 110 nömrəli əmrilə Əkinçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun struktur tabeliyində fəaliyyət göstərən büdcədən maliyyələşən və qismən təsərrüfat hesablı dövlət müəssisəsidir.

Əkinçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun Qobustan Bölgə Təcrübə Stansiyasının fəaliyyətinin əsasını elmi-tədqiqat işlərini yerinə yetirməklə təsərrüfatın rentabelliyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə institutun rayonlaşmış, aqro-bioloji xüsusiyyətləri və yüksək təsərrüfat göstəricilərlə fərqlənən yem, dənli və dənli-paxlalı bitki sortlarının ilkin toxumçuluğunun təşkilini və müxtəlif reproduksiya toxumlarının istehsalını həyata keçirir, taxılçılıqda yüksək məhsulun əldə olunması üçün rayonlaşmış və perspektiv sortların sort aqrotexnikasını öyrənməklə respublikanın dəmyə bölgələri üçün tövsiyələr verir və institut tərəfindən verilmiş sifariş və digər elmi-tədqiqat işlərini yerinə yetirir.

Stansiyanın fəaliyyət istiqamətləri aşağıdakılardır:

-dənli, dənli-paxlalı və digər kənd təsərrüfatı bitkilərinin seleksiyası, toxumçuluğunun inkişaf etdirilməsi sahəsində elmi-tədqiqat işləri aparır və elmi müəssisələrin nəzəri elmi-tədqiqat işlərinin istehsalata tətbiq edilməsində fəal iştirak edir;

-nümunəvi əkinçilik və torpaq becərmə sistemini tətbiq etməklə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalını artırır, yeni və daha yüksək məhsuldarlığa malik, xəstəliyə və ziyanvericilərə davamlı dənli, dənli-paxlalı bitki sortlarını yetişdirir;

-əkinçilik sahəsində qabaqcıl elmi təcrübələri öyrənir, sınaqlarını təşkil edir və istehsalata tətbiqinin həyata keçirilməsində iştirak edir.

Stansiya öz fəaliyyətində aşağıdakı vəzifələri daşıyır:

-Əkinçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutu tərəfindən verilmiş sifariş əsasında elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsində bilavasitə iştirak etməklə, onların tərtib olunmuş metodika əsasında yerinə yetirilməsinə şərait yaradır;

-dövlət reyestrinə daxil olan bitki sortlarının ilkin toxumçuluğunu təşkil edir;
-respublikada toxumçuluq fəaliyyəti ilə məşğul olan dövlət və özəl toxumçuluq təsərrüfatlarını rayonlaşmış dənli və dənli-paxlalı bitki sortlarının orijinal (super elit və elit) toxumları ilə təmin edir;
-rayonlaşmış dənli və digər bitki sortlarından suvarma şəraitində sabit və yüksək məhsul alınmasını təmin edən mütərəqqi becərmə texnologiyasını, növbəli əkin sistemini hazırlayır, təkmilləşdirir və tətbiq edir;
-yerli şəraitə uyğun olan elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrini və mövcud qabaqcıl texnologiyaları öyrənir və tətbiq edir;
-institut tərəfindən müəyyən edilmiş kapital qoyuluşu tapşırıqlarının yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün ayrılmış vəsaitlərdən səmərəli istifadəni təmin edir;
-stansiyaya təhkim olunmuş əsas istehsal vasitələrindən, o cümlədən torpaqdan səmərəli istifadəsini və onun qorunmasını təmin edir;
-institutla razılaşdıqdan sonra müqavilə əsasında fermerlərlə elmi-tədqiqat işləri aparır və tədqiqatın nəticələrini istehsalata tətbiq etmək üçün qarşılıqlı müqavilələr bağlayır;
-istehsalçılarla istehlakçılar arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi məqsədilə rayonlaşmış və perspektivli bitki sortlarından ibarət nümayiş əkinlərini təşkil edir.

Dağlıq Şirvan zonasının dağətəyi hissəsində quraq dəmyə şəraitində yerləşən Qobustan BTS-i dəniz səviyyəsindən 760 metr yüksəklikdə yerləşməklə kontinental iqlimə malikdir. İllik atmosfer çöküntülərin miqdarı 350-400 mm olmaqla bir qayda olaraq əsasən payız-qış aylarında düşür. Bölgədə qış fəslə dekabr ayının əvvəlindən mart ayının əvvəlinə və bəzən də axırıncı qış davam edir. Quru şaxtalı günlərin müddəti bəzi illərdə uzun çəkir. Əksər illərdə qışda havanın temperaturu -15-200 C -ə enir.

Bölgənin torpaq örtüyü açıq şabalıdı torpaq tipinə mənsub olmaqla orta karbonatlıdır. Torpaq səthi dalğavari dağlıq relyefə malik olmaqla şimaldan cənuba doğru maili olduğundan torpaqlar eroziyaya məruz qalırlar. Xüsusilə külək eroziyası bu bölgə üçün daha xarakterikdir. Beləki, əksər illərdə payız-yaz aylarında əsən küləklərin sürəti bəzən saniyədə 30-36 metrə çatır.

Stansiyada üç istiqamətdə elmi-tədqiqat işləri aparılır:

- dənli və dənli-paxlalı bitkilərinin dünya genofondunun toplanması və seleksiyada istifadəsi;
- quraq dəmyə şəraiti üçün payızlıq dənli və dənli-paxlalı bitkilərin seleksiyasında yüksək məhsuldar və keyfiyyətli yeni sortların yaradılması və istehsalata tətbiqi;
- quraq dəmyə şəraitində yeni taxıl sortlarının yüksək məhsuldarlığını təmin edən becərmə texnologiyalarının işlənilməsi və toxumçuluğunun təşkili.

Stansiyada bir bərk buğda (Şirvan 3), 2 yumşaq buğda (Qobustan, Ruzi 84) və bir arpa (Qüdrətli 48) sortu yaradılmışdır. Stansiyada elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi ilə yanaşı Qobustan, Ruzi 84, Bezostaya 1 yumşaq buğda və Cəlilabad 19 arpa sortlarının toxumçuluğu ilə məşğul olunur. Odur ki, stansiyada hər il kvotaya uyğun olaraq 350-400 tona qədər sadalan buğda və arpa sortlarının elit toxumları istehsal olunur və bölgü əsasında dövlət və özəl toxumçuluq təsərrüfatlarına verilir.

Stansiyada “Bitki seleksiyası və toxumçuluğu”, “Dəmyə əkinçiliyi və becərilmənin idarə edilməsi” şöbələri fəaliyyət göstərir. Stansiyada 17 nəfər çalışır ki, onlardan 4-ü tədqiqatçıdır.

Ötən illər ərzində stansiyanın 15 nəfərədək elmi işçisi dissertasiyalarını müdafiə edərək elmlər namizədi alimlik dərəcəsi adına layiq görülmüşlər. Bu stansiyada uzun illər A.M. Şəmsəddinskiy, N.S. Əmirov, M.G. Şükürov, F.S. Məmmədov işləmiş, B.M. Əhmədov, H.N. Həmidov və s. bu gün də həvəslə çalışırlar.

Əlaqə tel: 050-347-50-37

Email: a.cahangir@hotmail.com

Qobustan BTS

